

Ufak bir esintide dahi hasta olan beden mi, ufak bir eleştiride hasta olan ruhun mu daha hassas? İnsanlara akıl veriyorsun, *derinizi kalın tutun* diye ama kendi cildin de hassas.

Bu da bir eleştiri mi?

Kendine yazdıkların eleştiri sayılıyorsa, evet. Bence sayılmaz, çünkü insanın kendini imtihan etmesi her zaman daha kolaydır.

Bence burada bana haksızlık ediyorsun. İnsanların ekseriyeti kendimi sigaya çektiğim kadar çekmiyor: Belki asıl eleştirilecek nokta budur, o kadar tereddütle yaşıyorsun ki, elinde bir iş bitmiyor. 0'dan 1'e gitmek için hasbelkader 0.5'e vardysan, orada kendini incelemeye başlıyorsun, 0.51, 0.524, 0.5245, 0.52453... diye uzuyor da uzuyor kendini sorgulamak, ulaştığın 0.6 olmuyor hiç, 1'e varman mümkün değil

Wittgenstein felsefede yavaş olanların yarışı kazandığını söylemiş, ben de böyleyim işte, kendimi yavaşlatmak için sorgulamayı sorguluyor, sonra sorgulamayı sorgulamayı sorguluyorum...

Evet ama neticede insanlar bakıyor, kendini 0.5'ten biraz fazla gösteriyorsun, öteki 0.9'um diyor, hatta kemale erdim 1.0 oldum diyor ve kimse senin o incelemelerinin uzunluğuna bakmıyor.

Tutunamıyorum, belki.

Hayır, aslında canın istese tutunuyorsun, belki de asıl derdin budur, tutunmak istediğin bir dal bulmak.

Belki. Nasıl bir önerin olabilir?

Bir önerim yok, olsa zaten böyle yazılar yazmak yerine, onunla meşgul olurduk. Bununla beraber asıl derdin buysa, belki yeni şeyler denemelisin.

Hayatın boş olduğunu düşünüyorum. Yeni şeyler de eskiyecek, onlar da vazife haline gelecek, onları da mecburiyetten yapmaya başlayacağım. Bir organizma olarak yaşamaya devam etmek için etrafımdaki kaynakları tüketmem gerek, ancak bu şekilde varolmaya devam edebilirim, fotosentez yapamıyorum, bitki değilim ve bana bu kaynaklar da bedava gelmiyor.

Böyle düşünürsen herkesin hayvan gibi yaşaması lazım, bir farkın yok o zaman.

Fark var ama sonuç aynı yere çıkıyor. Biz biraz daha dolambaçlı yapıyoruz bu işi, Onlar daha basit gösteriler yapıyorlar çiftleşmek için, biz adına kültür denen bir bina kurmuşuz.

Kültürün genelde erkekler tarafından ortaya çıkarıldığını söyleyen bir yazı vardı bugün okuduğum: Erkek ve kadınların ilişki biçimlerinde farklılıklar olduğunu, kadınların daha yakın ama sayıca az ilişkileri tercih ederken, erkeklerin daha sığ ama sayıca fazla ilişkiler kurduklarından bahsediyordu. Bunun sebebi de kendini mümkün mertebe çok sayıda insana göstermekmiş. Neden, çünkü erkek olarak eş bulma ihtimalini bu şekilde artırıyorsun.

Evet, o yazı güzel bir yazıydı. Basit bir iki temel üzerinden pek çok şeyi açıklıyor, açıklamaya çalışıyor veya. Erkeklerin ve kadınların ortalama zekaları aynı ama erkeklerde daha ileri ve daha geri zekalar çıkıyor, çünkü diyor *tabiat erkekler konusunda daha çok zar atıyor*. Bu sebeple büyük bilimciler, felsefeciler, sanatçılar erkeklerden çıkıyor.

Feministler bunun kadınlara imkan tanınmamasıyla, erkeklerin kadınların aleyhine bilinçli tercihleriyle açıklıyor, malum.

Bu ilginç bir varsayım, ilaç için olsun bir tane tarım toplumu yok ataerkil olmayan. Yazıda tarıma geçildiğinde, insanların ortak iş yapma ihtiyacı arttı, bunun için erkeklerin tercih ettiği sayıca çok ama sığ ilişki biçimi önem kazandı ve oradan aldı yürüdü diyor. Medeniyeti erkekler var etti, çünkü bu riski almak zorunda kalan taraf onlardı.

Risk derken?

Risk mesela yeni bir şey bulma riski, yeni bir kıta keşfetme riski, yeni bir çalışma yapma riski. Bu riskleri kadınlar almıyor, onlar daha konformist, toplumun ortak yargılarına mümkün merteye daha yakın durmaya çalışıyorlar. Bunun da sebebi üreme davranışlarındaki farklılık diyor yazı. Erkeğin eş bulmak için *farklı* olması, kendini isbatlaması lazım ama kadının böyle bir zorunluluğu yok. Belli bir yeri olup, orada *koca beklemesi* yeterli.

Bu zamanda da öyle mi?

Zamanımız rollerin biraz çaprazlandığı, rol gerilimlerinin arttığı bir çağ. Bence bu zamanda söylenen, istenen pek çok şey, insanın temel, doğal hallerine uygun değil. Kadınlar daha çok çalışınca daha mutlu olmuyor, mecburen çalışıyorlar. Erkekler de *normalleşmek* yolunda. Eş için doğayla veya birbirleriyle savaşmak zorunda değiller, daha basit yollarla da bu amaçlarına ulaşıyorlar.

Eskiden de yok muydu bu basit yollar?

Bir ölçüde normallik olabilir ama erkekten başarılı olması bekleniyordu. Hala da bekleniyor, yani mümkün olan en normal erkek olmak sıkıcı, ancak erkekler kadınlardan *ilginçlik* beklemiyor. Bekliyorsa da bu genel bir kriter değil, istisna.

Kadınlardan beklenen?

Güzellik. Uyum. Anlayışlı ve yumuşak huylu olmak gibi şeyler. Genelde *konformist* bir duruş bekleniyor. Basitçe şu: Erkek *arayan* taraf, kadın *aranan* taraf, birinin uygun birini bulması için en iyi stratejisi *gezmek*, diğeri mümkün merteye belli bir yerde durmalı ki bulunabilsin. Mekan olarak değil, sosyal olarak sabit durmaktan bahsediyorum.

Kadınların birbirini aynı yerde tutmaya çalışması da bundan mı?

Tek kriter budur demiyorum ama kadınların *farklı* olarak kaybedecekleri daha çok şey var ve bu sebeple diğer kadınlarla aynı sosyal kaynakları kullanmak zorunda. Erkeğin yakınındaki diğer erkekler onun birebir rakipleri değil, öyle görmüyor, çünkü kendini farklı bir pozisyona getirip rekabet etmesi

mümkün ama kadınlar için yakınındaki kadınlar rakip. Erkek ve kadın arasında tam eşitliği imkansız kılan da bu farklılık. Kadınlar insanlar arasındaki ilişkiyi daha *zero sum* görmek eğiliminde, başkasının kaybetmesi kendisinin kazanması ve başkasının kazanması kendisinin kaybetmesi demek. İki erkek sadece aynı av veya aynı kadın için mücadele ediyorsa bunu anlayabilir. Kadınların doğal durumu bu.

Erkeklerin kadınlarda anlayamadıkları da bu olsa gerek.

Herhalde bundan. Bir erkek başka kadınlar hakkında söylediği en ufak sözün bile, karşı tarafta *hakaret* gibi anlaşıldığını anlamaz mesela, çünkü *Ayşe iyi* demek *Fatma kötü* demek değildir ama kadınların *doğal* bakışları biraz böyle. Kişiden kişiye tabii ki değişir ama gördüğüm kadarıyla ekser kadınlar başka kadınların övülmesini sevmez. Aynı şekilde yakınlarındaki kadınların yerilmesi de hoşlarına gidebilir.

Bunlar çok yalınkat laflar, yani, itiraz edip, aksi örnek bulmak kolay olmalı. Hem mesela erkekler de dedikodu ediyor çokça, bunu nasıl yapacağız?

Dedikodu çok genel bir sınıflandırma. Neyin dedikodusunu yaptıklarını incelemek lazım. Benim gördüğüm erkeklerin de *zero sum* gördükleri durumlarda, diyelim bir iş yerinde dedikodudan zevk aldıkları. Bununla beraber kadınların *zero sum* oyunları daha fazla diyebilirim sanırım.

Eş bulmak *zero sum* değil ama...

Değil ama öyle bir refleks olmalı, yoksa *çekememek* insanların geneli tarafından tanınan bir durum olmazdı.